

POSTANOWIENIE

Dnia 11 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Pastuszko (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skargi L. J.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
VI ACa 2704/24,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 11 grudnia 2025 r.,

oddala skargę.

Paweł Czubik Grzegorz Pastuszko Maria Szczepaniec

[D.Z.]

UZASADNIENIE

Dnia 7 marca 2025 r. (data nadania przesyłki poleconej) pełnomocnik L. J. (dalej: „skarżący”), za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wniósł do Sądu Najwyższego skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie VI ACa 2704/24, toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie. Pismem z 3 października 2025 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego) Sąd Apelacyjny w Warszawie

przedstawił ww. skargę Sądowi Najwyższemu. W przedmiotowej skardze skarżący wniósł o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania zawisłego przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie VI ACa 2704/24;
2. wydanie Sądowi rozpoznającemu sprawę zalecenia niezwłocznego: rozpoznania wniosku pozwanej o zwolnienie od kosztów sądowych; podjęcia dalszych czynności zmierzających do rozstrzygnięcia sprawy w zależności od treści postanowienia w zakresie opłaty od apelacji w ciągu dwóch tygodni od rozpoznania skargi;
3. przyznanie skarżącemu sumy pieniężnej w kwocie 10 000 zł;
4. zwrot uiszczonych opłat od skargi.

Uzasadniając żądanie skargi, skarżący podał następujące okoliczności: wyrokiem z 30 stycznia 2024 r., III C 116/23 Sąd Okręgowy w Warszawie uwzględnił w całości żądanie powództwa skierowanego w sprawie. Strona pozwana złożyła w sprawie wniosek o uzasadnienie wyroku, zaś po jego doręczeniu wniosła apelację wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie opłaty od apelacji. Apelacja strony pozwanej wpłynęła do Sądu Okręgowego w Warszawie w czerwcu 2024 r., Z informacji zawartych w portalu informacyjnym sądów apelacji warszawskiej wynika, że apelacja wraz z aktami sprawy wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 3 lipca 2024 r.

Jak dalej wskazał skarżący, do chwili wniesienia niniejszej skargi w sprawie nie zostały przez Sąd Apelacyjny podjęte praktycznie żadne czynności, które zmierzałyby do rozpoznania sprawy, w tym przede wszystkim nie został przez Sąd Apelacyjny rozpoznany, wniesiony wraz z apelacją, wniosek pozwanej o zwolnienie jej od kosztów sądowych w zakresie opłaty od apelacji.

Skarżący podniósł dodatkowo, że pismem z 28 listopada 2024 r. (tj. wniesionym niemal 5 miesięcy po wpłynięciu apelacji) jego pełnomocnik zwrócił się do Sądu Apelacyjnego o rozpoznanie wniosku pozwanej oraz niezwłoczne doręczenie odpisu apelacji w przypadku jego uwzględnienia. Mimo upływu dalszych 3 miesięcy w sprawie nadal nie podjęto żadnych czynności zmierzających faktycznie do rozpoznania sprawy. Zarazem podkreślił też, że brak dotychczasowego rozpoznania wniosku pozwanej o zwolnienie od kosztów –

którego rozpoznanie nie wymaga zapoznawania się z całością materiału dowodowego i pozostaje czynnością o bardzo nieskomplikowanym charakterze – skutkuje faktycznym wstrzymaniem biegu sprawy, w tym oczekiwania na wyznaczenie terminu merytorycznego rozpoznania apelacji w przypadku uwzględnienia wniosku bądź jego oddalenia i uiszczenia opłaty.

W piśmie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 24 października 2025 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego), stanowiącym odpowiedź na skargę, zgłoszono udział w sprawie oraz wniesiono o oddalenie skargi.

W uwagach wyjściowych wskazanego pisma przedstawiono przebieg postępowania. W tym zakresie zamieszczono następujący opis: „sprawa została zainicjowana pozwem z 3 października 2022 r. W dniu 30 stycznia 2024 r. Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok. Akta sprawy wraz z apelacją pozwanej zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 3 lipca 2024 r. Tego dnia sprawa została zarejestrowana w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie w systemie SLPS i został wylosowany sędzia referent. W dniu 4 lipca 2024 r. sprawę wpisano do repertorium ACa oraz polecono zawiadomienie stron o składzie orzekającym. Zarządzeniem z 13 marca 2025 r. dokonano kontroli apelacji pod kątem spełnienia wymogów formalnych. Postanowieniem z dnia 13 marca 2025 r. rozpoznano wniosek pozwanej o zwolnienie od kosztów sądowych. Skarga na przedmiotowe orzeczenie referendarza sądowego została rozpoznana postanowieniem z 16 kwietnia 2025 r. Po uiszczeniu częściowej opłaty od apelacji, zarządzeniem z 10 czerwca 2025 r. polecono doręczenie odpisu apelacji stronie powodowej. Odpowiedź na apelację wpłynęła do akt w dniu 2 lipca 2025 r. Termin rozprawy apelacyjnej został wyznaczony na 5 sierpnia 2025 r. Kolejna rozprawa, celem uzupełnienia postępowania dowodowego, została wyznaczona na 11 września 2025 r. Po jej przeprowadzeniu rozprawa została zamknięta. Wyrok został ogłoszony w dniu 29 września 2025 r.”.

Mając na uwadze opisany przebieg postępowania wskazano, że skarga nie zasługuje na uwzględnienie. Zauważono przy tym, że czas trwania postępowania w sprawie może nie być przez skarżącego postrzegany jako zadowalający. Jak podano, przed Sądem pierwszej instancji sprawa trwała rok i cztery miesiące, a

przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie rok i trzy miesiące; co istotne, postępowanie zostało już prawomocnie zakończone.

Zaznaczono przy tym, że pojęcie przewlekłości postępowania nie jest zależne wyłącznie od długości toczącego się procesu i okresu oczekiwania na termin rozprawy. Jedynie nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego do wykonania określonych czynności sądowych, prac i procedur mogą być uznawane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki, a takie nie wystąpiły w niniejszej sprawie.

Zwrócono jeszcze uwagę, że ocena, czy zachodzi nieuzasadniona zwłoka w rozpoznaniu sprawy, nie może być oderwana od obowiązku sądu rozpoznawania wszystkich wniesionych spraw bez nieuzasadnionej zwłoki, przy zachowaniu zasady rozpoznawania spraw według kolejności ich wpływu oraz uwzględnieniu przepisów nakazujących rozpoznawanie niektórych rodzajów spraw w ustawowo określonych terminach, wskazanych w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (dalej: „Regulamin”). Nie jest zatem możliwe, aby sprawa, która nie ma charakteru pilnej, została rozpoznana przed sprawami, które wpłynęły wcześniej. Paragraf 79 ust. 1 powołanego Regulaminu, stanowi, że sprawy powinny być rozpoznawane według kolejności wpływu do danego referatu.

Wreszcie zauważono, że w czasie, w którym wniesiona została niniejsza sprawa do Sądu Okręgowego w Warszawie, a następnie Sądu Apelacyjnego w Warszawie wpłynęła ogromna liczba spraw, których źródłem są umowy kredytu waloryzowanego walutą obcą. Jak przy tym podkreślono, o ile fakt występujących w sądzie problemów kadrowych czy trudności lokalowych nie może być okolicznością usprawiedliwiającą przewlekłość postępowania, to w sytuacji nadmiernego napływu spraw w krótkim czasie, gdy zaległości te są tylko przejściowe i zostały podjęte rozsądne, szybkie i skuteczne środki zaradcze, państwo nie ponosi odpowiedzialności za naruszenie Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Dalej zauważono, że w celu zapobieżenia przewlekłości postępowań zostały podjęte przez państwo działania organizacyjne i legislacyjne. Wskazano zarazem, że także kierownictwo Sądu Apelacyjnego podejmuje działania mające na celu zapobieganie przewlekłości poprzez liczne i bardziej skuteczne wystąpienia

do właściwych organów o wsparcie kadrowe i poprawę warunków lokalowych Sądu i o zmiany legislacyjne w zakresie procedury cywilnej. Zaznaczono też, że orzekaniem w sprawach konsumenckich kredytów waloryzowanych objęci zostali sędziowie pionu gospodarczego, a od 1 stycznia 2025 r. powstał nowy wydział, który przejął sprawy dotyczące kredytów waloryzowanych do waluty obcej.

Wreszcie na koniec oceniono, że brak jest podstaw do przyznania skarżącemu żądanej sumy pieniężnej. Wskazano przy tym, że w przypadku niepodzielenia zaprezentowanej argumentacji zakwestionowania wymaga wysokość żądanej kwoty, która – jak to ujęto w piśmie – nie została w żaden sposób uprawdopodobniona, ani tym bardziej udowodniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

W świetle art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość ocenie podlega w szczególności terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, należy uwzględnić: łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej zawłości sprawy, znaczenie rozstrzygnięcia dla skarżącego, zachowanie się stron, w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

W ustawie o skardze na przewlekłość nie sprecyzowano, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W judykaturze przyjmuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 19 października 2017 r., III SPP 42/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Należy zauważyć, że wskazana wyżej reguła stanowi jedynie ogólnie przyjęty standard orzeczniczy, który może, choć wcale nie musi, znaleźć zastosowanie w określonej sprawie. Sąd Najwyższy zwracał już kilkakrotnie uwagę, że przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania nie oznacza automatycznie wystąpienia stanu przewlekłości, gdyż dla jego stwierdzenia konieczne jest zbadanie wszystkich okoliczności sprawy. Według zaprezentowanego w tym zakresie stanowiska, przy ustalaniu, czy w konkretnym przypadku mamy do czynienia z przewlekłością postępowania, należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, m.in. terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Wymóg ten uniemożliwia dokonanie oceny przewlekłości postępowania w sposób mechaniczny, obligując tym samym do oceny indywidualnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Przenosząc powyższe na realia rozpoznawanej sprawy, Sąd Najwyższy wskazuje, że dokonał analizy akt sprawy, której dotyczy skarga, pod kątem czynności podejmowanych w sprawie a przedstawionych przez Sąd Apelacyjny. Na tej podstawie stwierdza, że zostały przedstawione zgodnie ze stanem faktycznym sprawy i że – wbrew twierdzeniom pełnomocnika skarżącego – w sprawie były

podejmowane odpowiednie czynności zmierzające do jej merytorycznego rozpoznania, które zakończyło się wydaniem wyroku 29 września 2025 r.

Wobec powyższego – zdaniem Sądu Najwyższego – przebieg postępowania apelacyjnego nie pozwala na stwierdzenie jego przewlekłości i w efekcie przyjęcie, że miała miejsce beczynność Sądu Apelacyjnego naruszająca prawo skarżącego do uzyskania rozstrzygnięcia bez nieuzasadnionej zwłoki.

W związku z tym Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość, oddala skargę.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy orzeka jak w sentencji.

Paweł Czubik Grzegorz Pastuszko Maria Szczepaniec

[D.Z.]

[r.g.]